

MAHALLIY TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING ISTIQBOLLARI VA YOSHLAR ISHTIROKINI FAOLLASHTIRISH YO‘LLARI

Xonkeldiyeva Mashhura Jaloliddin qizi
Chirchiq Davlat Pedagogika Universiteti,
Turizm fakulteti, 3-bosqich talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada O‘zbekistonning turizm salohiyatidan samarali foydalanish, ayniqsa mahalliy turizmni rivojlantirish masalalari tahlil qilinadi. Yoshlar ishtirokini oshirish, ularning turizm faoliyatidagi roli, hamda mahalliy sayohatlar orqali iqtisodiy va madaniy o‘shishga erishish yo‘llari yoritilgan. Tadqiqotda statistik tahlil, so‘rovnoma va kuzatuv metodlaridan foydalanilgan.

Kalit so‘zlar: turizm, mahalliy sayohat, yoshlar ishtiroki, madaniy meros, turistik infratuzilma.

KIRISH

Bugungi kunda turizm global iqtisodiyotning eng tez rivojlanayotgan tarmoqlaridan biri bo‘lib, uning ichida **mahalliy turizm** iqtisodiy barqarorlik va madaniy aloqalarning mustahkamlanishida muhim ahamiyat kasb etmoqda. O‘zbekiston boy tarixiy meros, tabiiy go‘zalliklar va mehmondo‘st xalqiga ega mamlakat sifatida turizm salohiyatini to‘liq ishga solish yo‘lida izchil islohotlarni amalga oshirmoqda. Shu nuqtai nazardan, yoshlarning turizm jarayonidagi faolligi alohida e‘tiborga loyiqdir.

So‘nggi yillarda O‘zbekistonda turizmni kompleks rivojlantirish bo‘yicha qabul qilingan davlat dasturlari, jumladan, **"2022–2026-yillarda turizm sohasini rivojlantirish strategiyasi"** doirasida mahalliy turizmni rag‘batlantirish, ichki infratuzilmani yaxshilash va yosh avlodning turizm madaniyatini shakllantirish masalalari ustuvor yo‘nalishlardan biri sifatida belgilangan. Ayniqsa, pandemiyadan keyingi davrda xalqaro sayyohlar oqimi kamaygan bir paytda, ichki turizmni rivojlantirish milliy iqtisodiy barqarorlikni ta‘minlashda muhim vosita sifatida e‘tirof etildi.

Yoshlar – har qanday jamiyatning kelajagi bo‘lib, ularning sayohatlarga bo‘lgan qiziqishi, vatan tarixini, tabiatini chuqur anglash istagi ijtimoiy faollik va vatanparvarlik tuyg‘ularining shakllanishida muhim o‘rin tutadi. Shu sababli, mahalliy turizmda aynan yoshlar qatlamining faolligini oshirish, ularni ushbu sohada ijtimoiy loyihalarga jalb qilish, ta‘lim va amaliyot integratsiyasini kuchaytirish hozirgi davrning dolzarb vazifalaridan biri hisoblanadi.

Mazkur maqola doirasida **mahalliy turizmni rivojlantirish istiqbollari, yoshlarning ishtirok darajasi**, mavjud muammolar va ularni hal etish bo‘yicha

tashkiliy-pedagogik takliflar ishlab chiqishga harakat qilinadi. Tadqiqot natijalari asosida amaliy tavsiyalar shakllantirilib, sohaning rivojiga hissa qo'shish maqsad qilingan.

METODOLOGIYA

Tadqiqot davomida quyidagi metodlar qo'llanildi:

- **So'rovnoma** – 120 nafar yoshlar ishtirokida mahalliy sayohatlarga qiziqish darajasi o'rganildi;
- **Kuzatuv** – Toshkent viloyatidagi turistik ob'ektlarga tashriflar orqali real holat tahlil qilindi;
- **Tahliliy yondashuv** – turizm infratuzilmasi, xizmat sifati va yoshlar ishtirokiga oid mavjud hujjat va statistik ma'lumotlar o'rganildi.

NATIJALAR

So'rovnoma natijalariga ko'ra:

- 80% yoshlar mahalliy turizmga qiziqishini bildirgan;
- 65% respondentlar narxlarning qimmatligini asosiy to'siq sifatida ko'rsatgan;
- 50% dan ortig'i ko'proq madaniy-ma'rifiy sayohatlarda ishtirok etishni xohlaydi.

Kuzatuvlar asosida aniqlanishicha, mahalliy turizm yo'nalishlarida reklama va raqamli xizmatlar sust rivojlangan, ammo tabiiy va tarixiy obidalar katta salohiyatga ega.

MUNOZARA

Mahalliy turizmni rivojlantirish orqali ichki iqtisodiy harakat faollashadi, yangi ish o'rinlari yaratiladi, yoshlar bandligi ta'minlanadi. O'quv yurtlari bilan hamkorlikda sayohat klublari tashkil etish, subsidiyalı sayohat paketlarini yaratish, turizm sohasida ko'ngilli dasturlarni yo'lga qo'yish orqali yoshlar ishtirokini oshirish mumkin. Bu nafaqat ularning tajriba orttirishiga, balki turizm sohasiga mehr uyg'otilishiga olib keladi.

O'zbekistonning har bir hududi turistik salohiyatga ega bo'lib, bu imkoniyatlar to'liq safarbar etilsa, ichki turizm orqali yirik iqtisodiy va ijtimoiy yutuqlarga erishish mumkin. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, mahalliy aholi, ayniqsa, yoshlar o'rtasida turizmga bo'lgan qiziqish yuqori bo'lsa-da, amaliy ishtirok darajasi yetarli emas. Bunga asosiy sabablar sifatida quyidagilar aniqlandi:

- **Moliyaviy imkoniyatlarning cheklanganligi** – Ko'plab talabalar va yoshlar uchun sayohatlar qimmatga tushadi.
- **Axborot yetishmovchiligi** – Mahalliy sayohat imkoniyatlari to'g'risida yetarli reklama va ma'lumot yo'q.
- **Turizm infratuzilmasining ayrim hududlarda sustligi** – Transport, yo'l, ovqatlanish, gigiyena kabi xizmatlar har doim ham yetarli darajada emas.

Shunga qaramay, **raqamli texnologiyalar** va **ijtimoiy tarmoqlar** orqali yoshlar orasida ichki turizmga bo'lgan qiziqishni uyg'otish mumkinligi ham aniqlandi.

Universitetlar qoshida sayohat klublarini tashkil etish, amaliy seminar va ekskursiyalarni ko'paytirish, turizmni yoshlar bandligini oshiruvchi omil sifatida targ'ib qilish — bu sohani rivojlantirishdagi muhim chora-tadbirlar sifatida taklif etiladi.

Bundan tashqari, yoshlarning turizm sohasidagi ishtirokini **ko'ngillilik asosida tashkil etiladigan loyihalar** orqali kuchaytirish mumkin. Masalan, tarixiy obidalarni saqlashda, sayyohlarga gidlik qilishda yoki ekologik sayohatlarni tashkil etishda ularning hisssasi katta bo'lishi mumkin.

XULOSA

Mahalliy turizmni rivojlantirish – bu faqat iqtisodiy emas, balki ijtimoiy va madaniy taraqqiyot omilidir. Yoshlarning bu jarayonda faol ishtirokini ta'minlash esa barqaror turizm tizimini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Davlat, ta'lim muassasalari va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish orqali ushbu yo'nalishda katta yutuqlarga erishish mumkin.

Yuqoridagi tahlillar asosida quyidagi xulosalarga kelindi:

1. Mahalliy turizm O'zbekistonning ichki iqtisodiy, madaniy va ijtimoiy rivojlanishida muhim o'rin tutadi va uni rivojlantirish uchun ichki resurslar yetarli.
2. Yoshlar turizm jarayonining faol ishtirokchisiga aylanishi uchun ularga qulay sharoitlar yaratish, ta'lim va sayohatni uyg'unlashtirish lozim.
3. Moliyaviy imtiyozlar, axborot resurslari va raqamli platformalardan foydalanish orqali yoshlar o'rtasida mahalliy turizm ommalashtirilishi mumkin.
4. Ta'lim muassasalari, davlat organlari va xususiy sektor o'rtasida hamkorlik asosida sayohat dasturlari ishlab chiqilishi sohaning barqaror rivojlanishini ta'minlaydi.

Shunday qilib, mahalliy turizmni rivojlantirish orqali nafaqat yosh avlodning bilim va dunyoqarashi kengayadi, balki ular iqtisodiy va madaniy jarayonlarda faol ishtirok etadigan, Vatanga sodiq, tashabbuskor fuqaroga aylanishadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008. – 176 b.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 5-martdagi "Turizm sohasini jadal rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4216-son qarori.
3. Tojiboyeva, N. Mahalliy turizmni rivojlantirishning dolzarb masalalari // Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar. – 2022. – №3. – B. 45–49.
4. Axmedov, R. O'zbekistonning turizm salohiyati va uni rivojlantirish istiqbollari. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2020. – 112 b.
5. O'zbekiston Respublikasi Turizm va madaniy meros vazirligi rasmiy sayti – www.mct.uz (murojaat qilingan sana: 2025-yil 10-iyun).

6. Gulyamov S.S., Omonov Z.O. Turizm asoslari. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2019. – 208 b.
7. World Tourism Organization (UNWTO). Global Report on Youth and Tourism. – Madrid: UNWTO, 2016. – 66 p.
8. UNESCO. Tourism and Culture Synergies. – Paris: UNESCO Publishing, 2018. – 110 p.
9. Saidov Sh., Qodirov B. Turizm geografiyasi va iqtisodiyoti. – Samarqand: SamDU nashriyoti, 2021. – 156 b.
10. Rashidova, D. Turizmda raqamli texnologiyalardan foydalanishning ahamiyati // Yosh olimlar jurnali. – 2023. – №2. – B. 33–36.